

hectare groot. Het is mooi dat dit landschap bewaard is gebleven. Ik kan er echt van genieten. Het is knus en je kunt er mooi boeren."

Ook het vee heeft voordelen van het met planten en bomen omlijste grasland. "De koeien zoeken in de zomer de schaduw op van de bomen en snoepen van de overhangende takken van de houtwallen en elzensingels. Er zitten extra vitaminen in en etherische oliën. Zo zit er bijvoorbeeld salicine in wilgen en dat is een pijnstiller. Het zit ook in paracetamol. De koeien gebruiken de begroeiing als hun eigen kruidenapotheekje. We hebben hier een paar jaar geleden ook onderzoek naar gedaan onder de titel 'De boomwal als apotheek'."

Dit voorjaar start NFW met twee vervolgpogingen. Boeren tussen boomwallen en Kruiden tussen de coullissen. Boeren kunnen zich hier

Mariëke Jelsma bij een elzensingel. Naast boer is zij bestuurslid van de Agrarische natuurvereniging Noordlike Fryske Wâlden (NFW) en docent/onderzoeker aan Van Hall/Larenstein in Leeuwarden.

FOTO YKE BREMER

voor aanmelden. We willen kijken naar hoe koeien zich gedragen tussen de boomwallen, maar ook naar de biodiversiteit en dierengezondheid. Welke insecten, broedvogels en vegetatie zie je er en staan er ook zeldzame planten en dierensoorten? Verder willen we onderzoek doen naar de toegevoegde waarde van ingezaaide kruidenrijke percelen in het coullissenlandschap. De projecten geven steeds meer inzichten over de bijzondere waarde van dit landschap. We wilden dit eventueel op waarde zetten en er een soort verdienmodel voor de boeren van maken."

Als boer is Mariëke actief bezig met het beheer van de landerijen.

Ook het vee heeft voordelen van het met planten en bomen omlijste grasland

"Boeren kunnen zich aanmelden bij het NFW voor een beheervergoeding om volgens ecologisch vastgestelde criteria hun landschapselementen te beheren. Zo moeten zij zorgen dat ze de bramen in toom houden en dat de draden in de houtwallen en elzensingels vrij blijven. Verder moeten

ze één keer in de zeven jaar tussen-snoei doen. Tenslotte moet er één keer in de 21 jaar eindsnoei in de elzensingels worden gedaan. Voor de boomwallen moet dit één keer in de 25 jaar. Je haalt dan alles weg behalve zo nu en dan een beeldbepalende boom, een zogenaamde overstaander. Dat is vaak een eik of een els. De vleermuis gebruikt deze overstaanders bijvoorbeeld bij het navigeren via echolocatie."

Snoeien doet groeien

"Het snoeiwerk brengt licht en lucht en daardoor kan de singel of houtwal weer dichtter gaan begroeiën. Er zit dus echt een cyclus in. Snoeien doet groeien."

De rol van NFW is die van toezichthouder. De vereniging heeft een eigen schouwcommissie, die komt kijken of de richtlijnen goed worden nageleefd. "Zo is een systeem ontstaan van het collectief goed bezig zijn met natuur- en landschapsbeheer. Ik ben niet anders gewend. Los van de eigen schouw, krijg ik zo nu en dan ook nog controle vanuit de gemeente en de provincie. Het betekent in de winter vaak meer werk in verband met het onderhouden van de bomen. Door het werken in de natuur en de projecten leren we steeds meer over het coullissenlandschap. Vroeger stond je er niet zo bij stil, maar het gebied wordt alleen maar meer bijzonder voor mij."